

ÎNGRIJIRI COMUNITARE

Buletin trimestrial editat de AO "CASMED" cu sprijinul financiar oferit de Fundația HEKS (Elveția) și Crucea Roșie din Elveția

SĂNĂTATEA ESTE ESENȚA VIETII. NOI VĂ AJUTĂM SĂ O MENȚINEȚI.

Bilanțuri

OBIECTIVELE TRASATE PENTRU ANUL CARE PLEACĂ AU FOST ATINSE

A mai trecut un an și doresc să vă împărtășesc cu dragă inimă și recunoștință rezumatul activităților noastre din 2015. Din start trebuie să menționez că obiectivele trasate pentru anul care pleacă au fost atinse și noi suntem extrem de împliniți de tot ceea ce am realizat până acum. Cel mai important eveniment în viața asociației „CASMED” a fost faptul că ne-am formulat strategia pentru următorii 5 ani, pentru a identifica soluțiile pentru sustenabilitatea financiară a activității noastre în contextul solicitărilor crescânde. Sperăm ca acest plan strategic va fi pentru noi o stea călăuzitoare, pe care să o putem urma.

În această lume plină de schimbări a fost și este întotdeauna nevoie de sprijinirea persoanelor nevoiașе, care se confruntă cu probleme sociale, de sănătate, de a le oferi sprijin și ajutor. Pe tot parcursul anului am pus un accent deosebit pe serviciile socio-medicale oferite persoanelor în vârstă. Din cauza înrăutățirii continue a situației financiare și a condițiilor de viață din societate, numărul beneficiarilor noștri a atins cifra de 1845 persoane. Am încercat să oferim soluții la această provocare printr-un efort comun, prin implicarea comunității, responsabilizarea APL-urilor, implicarea voluntarilor. Suntem conștienți că numărul vârstnicilor crește încontinuu, iar sărăcia, singurătatea și afecțiunile cronice sunt probleme care pot fi rezolvate doar prin cooperare. În viitor dorim să punem un accent și mai mare pe acest aspect și să extindem gama de servicii.

Pe parcursul lui 2015 am introdus câteva activități noi în paleta noastră profesională, pentru a răspunde cerințelor din ce în ce mai specifice ale societății. Pe lângă furnizarea serviciilor socio-medicale la domiciliu, am acordat un interes deosebit conceptului de „îmbătrânire activă”, încercând să implementăm idei legate de activizarea persoanelor în vârstă și de promovare a unei îmbătrâniri sănătoase. Activitățile organizate, nu doar au sprijinit persoanele vârstnice, dar, totodată, au avut scopul de a sensibiliza societatea la dificultățile cu care se confruntă acestea. În acest context am realizat pentru vârstnici activități de socializare, sensibilizare, educație pentru sănătate.

Credem că în munca caritabilă un aspect foarte important este jucat de voluntariat, acesta fiind baza sustenabilității societății civile. Anul 2015 a fost un an plin de reușite pentru departamentul de voluntariat. Voluntarii organizației au muncit cu implicare și responsabilitate, reușind să răspundă nevoilor unui număr tot mai mare de persoane aflate în nevoie. Tinerii noștri au fost prezenți pe tot parcursul anului alături de vârstnicii rămași singuri în fața poverii anilor și singurătății, alături de copiii din spital, cărora le-au transformat perioada de tratament într-un joc educativ cu clovni și peste tot unde prezența și activitatea lor s-a dovedit a fi necesară.

Pentru implicarea mai activă a comunității am experimentat noi metode de colectare de fonduri

Natalia POSTOLACHI
director executiv AO "CASMED"

și de sensibilizare a populației. Aici menționăm concertul de caritate „Ajută-mă să fac un pas nu doar în vis”, unde cu implicarea oamenilor de bună credință și a voluntarilor CASMED au fost colectate peste 89000 lei, care au fost utilizați pentru acoperirea parțială a tratamentului Valeriei-Andreei, Iuliane și Ianei, fetițe cu maladii rare ale oaselor. În vară am organizat o altă activitate menită să colecteze fonduri cu genericul „Nouă ne pasă de bătrâni”. Concursurile și tombola cu participarea reprezentanților din generații diferite au făcut posibilă colectarea a peste 5000 lei, utilizați ulterior pentru desfășurarea activității dedicate Zilei internaționale a persoanelor vârstnice.

Suntem mândri că și în 2015 am reușit să desfășurăm două campanii devenite deja tradiție și care sunt, de fapt, cartea de vizită a asociației: „Plus de sănătate”, dedicată persoanelor vârstnice și „Din suflet pentru bunici” cu colectarea și distribuirea de pachete alimentare bătrânelor social vulnerabili în ajunul Crăciunului. O altă tradiție pe care am respectat-o anul acesta a fost organizarea în preajma sărbătorilor pascale a campaniei de colectare de fonduri, numită sugestiv „Un Paște fericit pentru fiecare”. Astfel, voluntarii noștri în parteneriat cu elevii a 3 instituții de învățământ din municipiul Bălți au avut grijă, ca cel puțin de Paște, 35 de vârstnici aflați în dificultate să aibă cele necesare pe masă.

Un alt eveniment remarcabil a fost Conferința Națională cu genericul “Reglementarea, organizarea și funcționarea sistemului național de îngrijiri comunitare a persoanelor vârstnice. Serviciul de îngrijire la domiciliu - model integrat de servicii medico - sociale primare”. Evenimentul a constituit un cadru productiv pentru analiza sectorului îngrijirilor medicale la domiciliu, aducând împreună actori din diferite sectoare și, oferind prin dialogul acestora, direcții

strategice de intervenție clare pentru următorul an.

Anul curent angajații Asociației „CASMED”, împreună cu reprezentanți ai ONG-urilor partenere au efectuat o vizită de studiu în Republica Cehă, la Fundația Diaconia din Praga. Scopul vizitei a fost de a împărtăși experiența de lucru și a identifica un set de bune practici în domeniul asistenței medico-sociale. Am avut ocazia să ne întâlnim, să discutăm și să învățăm de la îngrijitori, asistenți medicali, manageri, adevărați profesioniști, dedicați profesiei, care zilnic alină durerea și suferința celor bolnavi și neputincioși.

Realizările noastre au fost posibile datorită profesionalismului și tenacității personalului propriu și a partenerilor din țară și străinătate, iar parteneriatul reprezintă cheia succesului în cadrul reușitelor noastre. Am stimulat colaborarea între ONG-uri în vederea creșterii reprezentativității furnizorilor privați de servicii sociale și a îmbunătățirii dialogului cu autoritățile centrale și locale, dar și sporirea vizibilității impactului pozitiv generat de serviciile sociale furnizate de ONG-uri.

În acest ajun de Revelion ținem să mulțumim medicilor de familie, ONG-urilor partenere: AO „Pro Asistență și Dezvoltare Comunitară”, AO „Sat Modern”, AO “POMUL VERDE”, AO “Caroma Nord”, AO “Speranța-Mihăileni”, AO “Vatra Străbună”, AO “APP Băhrinești”, AO “Favorit”, AO “APP Sârcoveanul”, “APP Țahnăuți”, AO „Caritate Echimăuți”, AO „Sfântul Dumitru”, AO “Cuget”, AO “Asociația Comunitară Locală Pelinia”, AO “Speranța”, AO “Gutta”, AO “Prudens”, AO “Speranța-C”, și primăriilor comunelor Ciolacul Nou, Glinjeni, Bocani, Fălești, Pârlița, Mihăileni, Prajila, Băhrinești, Prepelița, Sârcova, Echimăuți, Țareuca, Saharna Nouă, Răuțel, Izvoare, Logoțeni, Pelinia, Cinișeuți, Cușmirca, Răspopeni, Șoldănești pentru sprijinul acordat pe tot parcursul anului 2015.

Contextul general de criza economică, instabilitatea politică și legislativă au influențat în anul 2015 activitățile derulate de către organizația noastră. În pofida acestei stări de nesiguranță financiară, am reușit să susținem activitatea planificată grație suportului partenerilor externi, care și în acest an au continuat fidel sprijinirea activităților. În mod special dorim să mulțumim donatorilor noștri: Fundației HEKS Elveția, Reprezentantei Fundației HEKS MOLDOVA, Crucii Roșii din Elveția, Agenției Cehe pentru Dezvoltare și Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Cehe în cadrul Programului de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare, Fundației Diaconia ECCB – Centre of Humanitarian and Development Aid din Cehia, FHI360 Moldova. Le mulțumim mult tuturor celor ce au fost alături de noi în 2015 și sperăm la o colaborare frumoasă și în 2016.

La Mulți Ani!

UN PROIECT CARE SE CERE IMPLEMENTAT ÎN TOATE LOCALITĂȚILE REPUBLICII MOLDOVA

De la primărie-n sus

Petru Cobâlaș este primarul comunei Prajila din raionul Florești. A fost ales în această funcție acum o jumătate de an, în timpul desfășurării alegerilor locale ordinară din Republica Moldova. Este, deci, un primar tânăr dacă ținem cont de experiența domniei sale de edil. Tânăr este și după numărul de ani pe care-i are - a împlinit nu demult 35. Este, de fapt, cel mai tânăr primar din raionul Florești. Tânăr, dar și energic, este și din punctul de vedere al inițiativelor ce le lansează pentru a face viața consătenilor mai ușoară și mai interesantă.

Discuția ce urmează este cauzată de faptul că Primăria Prajila este partener în cadrul Proiectului de îngrijiri socio-medice la domiciliu, derulat de Asociația Obștească „CASMED” din Bălți.

- Domnule primar, când ați aplicat la proiectul în cauză?

- La momentul când am fost ales în funcție, acesta era în proces de implementare. Inițiativa aparține fostului primar, doamnei Lucia Ciobanu. Documentar, Consiliul local a adoptat hotărârea privind implementarea proiectului în parteneriat cu CASMED, în luna aprilie 2014. De atunci, până în prezent Primăria Prajila a cheltuit în acest scop 47719,44 lei. E o sumă mică comparativ cu cea care ar fi necesară pentru îngrijirea bătrânilor din localitățile primăriei ce o conduc.

- Aveți în componența Primăriei Prajila mai multe localități?

- Da. Cea mai mare este chiar satul Prajila, unde se află și reședința primăriei. Aici locuiesc 2866 de persoane. Prajila este amplasat la o distanță de 15 kilometri de centrul raional, de unde putem deduce că nu oricine poate să meargă încolo pentru a obține un serviciu medical necesar. Mihailovca, cu 504 de cetățeni este cea de-a doua localitate ce face parte din comuna Prajila. Urmează Antonovca și Frunzești, sate locuite, respectiv, de 210 și 25 de cetățeni. În total, în aceste 4 sate, locuiesc 3605 de persoane, circa 740 dintre care au atins vârsta de pensionare. Nu zic că toți au necesitatea să beneficieze de îngrijiri sociale și medicale, dar mulți din aceștia chiar au nevoie de asistență medicală la domiciliu.

- Există în aceste localități și instituții curative?

- La Prajila funcționează un centru al medicilor de familie, iar la Mihailovca și Antonovca sunt prezente câte un oficiu medical, care au obiect de activitate protecția sănătății populației și menținerea stării sanitare a localităților din raza teritorială a comunei.

- Ați menționat ceva mai sus că Primăria Prajila a alocat deja în scopul derulării proiectului circa 48 mii de lei. Nu vă întreb cum îi adunați. Am vrea, însă, să ne spuneți dacă consiliul local a aprobat din prima decizia privind participarea la cofinanțarea proiectului.

- Din cele ce mi-a povestit doamna Lucia Ciobanu, primarul care a activat până la momentul când am fost ales eu în această funcție, în 2013, anul când a fost posibilă implementarea proiectului, consilierii locali nu au susținut inițiativa de co-finanțare. Doar după ce aceștia au luat cunoștință de experiența satului vecin Băhrinești, unde proiectul era în derulare, la una din ședințele consiliului local s-a insistat asupra depunerii unei scrisori de intenție pentru aplicare și în localitățile comunei Prajila a serviciilor de îngrijire socio-medicală la domiciliu. Acum membrii consiliului și-au dat seama că un an mai devreme greșiseră. Măcar și din considerentele că partea leului a cheltuielilor necesare pentru îngrijirea bătrânilor le suportă AO „CASMED”.

- Și totuși, de unde adunați banii?

- Avem în cele patru localități mai mulți agenți economici, care chiar și în aceste condiții obțin profit. Este vorba, în primul rând, despre două structuri agricole mari - SRL „Demeder-com.” și SRL „FlorAliatGrup”. În teritorii activează 14 gospodării țărănești, care se ocupă de creșterea produselor agricole și a fructelor. Mai activează câteva magazine, moară, oloiniță, un bar. Toate veniturile acestor structuri sunt impozitate.

- Cine sunt beneficiarii serviciilor prestate de angajații AO „CASMED”?

- Mai întâi doresc să menționez că în teritoriul primăriei locuiesc 11 bătrâni imobilizați și singuratici, cărora li se acordă în primul rând îngrijiri. Apoi, vă spuneam mai sus, în cele 4 sate locuiesc 470 persoane ce au atins vârsta de pensionare. Toate aceste persoane sunt în grijă, mai întâi, a celor 6 asistenți sociali locali, dar și a asistentei medicale Alexandra Cazacu și lucrătorilor sociali Tatiana Grău și Ana Demenciuc, care sunt angajați ai ONG-ului local „Favorit”.

Beneficiarii sunt mulțumiți de serviciile prestate, lucru care ne bucură și pe noi, cei din administrația publică locală. Pentru operativitate, comunicare, disciplină și competență în tot ce întreprind aceștia.

- Am dori să sugerați niște propuneri, idei noi în vederea ameliorării activității Asociației „CASMED” în teritorii.

- Aș propune, dacă e posibil, deschiderea unei cantine sociale pentru bătrâni, unde aceștia să fie hrăniți cu mâncare caldă măcar de două ori pe săptămână. Ar fi binevenită deschiderea în teritoriu a unei case pentru bătrânii singuratici din întreg raionul. Cred că este necesar ca respectivul proiect să prevadă mijloace financiare și pentru copiii cu dizabilități care necesită anumite îngrijiri la domiciliu. În acest sens, Primăria Prajila se angajează să distribuie spațiile și încăperile necesare, unde se cer doar înfăptuite reparații. Primăria este gata, de asemenea, să susțină cofinanțarea a încă unui asistent medical și a două asistente sociale pentru satele din componența comunei, în cazul în care va apărea această necesitate. Într-un cuvânt, proiectul de îngrijiri la domiciliu este binevenit nu doar pentru localitățile din teritoriul Primăriei Prajila, ci pentru întreaga republică.

- Domnule primar, pe când eram la facultate, un profesor ne declara că persoanele cu studii umanitare gândesc cam cum s-ar rostogoli o bilă pe o suprafață plată, iar cei cu studii tehnice gândesc cum s-ar rostogoli pe aceeași suprafață plată un cub. Din cele relatate de Dumneavoastră până aici, am dedus că aveți studii umanitare.

-Nu, n-a avut dreptate profesorul Dumneavoastră. Eu am studii tehnice. Sunt inginer-mecanic.

Consemnare Pavel DUMBRĂVEANU

Caz de succes „PROIECTUL ESTE SALUTAT DE BENEFICIARI, ÎN SPECIAL, DE CEI CARE NU AU POSIBILITATE SĂ SE DEPLASEZE SINGURI LA MEDIC”

Activez de vreo 8 luni în cadrul Proiectului de îngrijire socio-medicală la domiciliu, derulat de Asociația Obștească „CASMED” din Bălți. Până la această funcție am lucrat

la spitalul raional din Rezina, dar aflându-mă în concediu de maternitate, m-am decis să ajut și bătrânii singuratici.

Am venit la CASMED la începutul lunii mai curent. Chiar din primele zile de aflare în postura pe care o dețin am înțeles cât de greu le vine bătrânilor noștri să lupte de unii singuri cu toate maladiile pe care le acumulează pe parcursul vieții lor.

Una din primele persoane pe care le-am luat la evidență este Dora Manoil, o fostă profesoară în vârstă de 78 de ani și care locuiește singură. Avea ulcer trofic la membrele inferioare cu niște plăgi imense. A urmat, sub îndrumarea mea, o cură de tratament recomandată de medicul de familie. O vizitam zilnic. Pe unde cu o vorbă de încurajare, pe unde cu un sfat, aplicându-i și pansamente, am reușit să lichidăm ulcerul trofic. În prezent Dora Manoil se simte bine.

Actualmente îngrijesc de o altă bătrână în vârstă de 79 de ani, care acum 2 luni și-a fracturat un picior. Fiind și destul de obeză, a stat ținută la pat mai mult timp. Ajutându-i zilnic să facă anumite exerciții speciale și

aplicându-i anumite proceduri la indicația medicului de familie, am reușit să o scol din pat și să o pun pe picioare. Se mai cere încă timp pentru a-și reveni deplin. Dar ne bucurăm împreună pentru că am reușit să învingem boala. În total, îngrijesc de 20 de pacienți, toți având problemele lor de sănătate.

În fiecare dimineață, când merg în sat, trec și pe la punctul medical, unde, de obicei, este multă lume care așteaptă să i se acorde anumite servicii medicale. Conlucrez, desigur, cu asistentele medicale de aici și cu medicul de familie, care le prescrie tratamentul necesar. Colaborarea între toți actorii locali este extrem de importantă pentru beneficiul pacientului.

Cred că nu e doar părerea mea când afirm că e un proiect necesar. El este salutat de către beneficiari, și de multă altă lume, în special de cei care nu au posibilitate să se deplaseze singuri la medic.

Varvara TULUC,
asistenta medicală în satul Țareuca, raionul Rezina

COMUNICĂRI DESPRE ÎNGRIJIRI INTEGRATE LA DOMICILIU *Conferințe*

În zilele de 28 și 29 octombrie curent, Asociația Obștească „CASMED” în parteneriat cu Asociația Obștească „HOMECARE” din Chișinău, a organizat Conferința Națională cu genericul “Reglementarea, organizarea și funcționarea sistemului național de îngrijiri comunitare a persoanelor vârstnice. Serviciul de îngrijire la domiciliu - model integrat de servicii medico - sociale primare”. Conferința a fost găzduită de Colegiul Național de Medicină și Farmacie “Raisa Pacalo” din Chișinău.

Evenimentul a reunit experți de la Confederația „Caritas”, România, „Caritas” Alba Iulia, reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei al RM, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate, Consiliilor Raionale, ai Direcțiilor de Asistență Socială și Protecție a Familiei, reprezentantul “Crucii Roșii” Elvețiene în Moldova, al Fundației Elvețiene „HEKS”, alături de reprezentanți ai ONG-urilor active din domeniul de îngrijiri comunitare din Republica Moldova.

Agenda conferinței a inclus comunicări, prezentând modelele existente de îngrijiri integrate la domiciliu, rolul autorităților în co-finanțarea serviciilor comunitare, cadrul legislativ general care asigură organizarea și funcționarea serviciilor de îngrijiri medicale la domiciliu. Participanții au fost familiarizați cu exemple de bună practică în colaborarea ONG - APL în dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu din România, Republica Cehă și Moldova.

Un subiect aparte a fost dedicat parteneriatului public-privat ca o soluție atractivă pentru dezvoltarea serviciilor de îngrijiri la domiciliu, prezentat de către domnul Gyorgy Peter, Director al Departamentului socio-medical al organizației „Caritas”, Alba Iulia, România. Acesta a menționat că „menținerea serviciilor sociale la un nivel de calitate ridicat nu reprezintă numai o garanție a unui trai decent în comunitate, a protecției față de efectele adverse ale crizei economice. Ele sunt și un mijloc prin care cetățenii sunt sprijiniți să devină activi în viața economică și socială a comunităților lor, să depășească situații de dificultate (temporare sau de lungă durată) și să contribuie activ la bunăstarea colectivă”. Oaspetele român a afirmat, deasemenea, că “în contextul în care problemele sociale se

diversifică extrem de rapid, este esențial ca sectorul serviciilor sociale să fie susținut și dezvoltat prin politici publice solide, care să includă o viziune pe termen lung și un “spațiu de creștere” care să permită inovația socială. Dialogul public-privat este instrumentul prin care sectorul serviciilor sociale, asemeni majorității sectoarelor de investiție publică, poate fi adaptat în mod eficient la transformările rapide ale societății și la nevoile reale ale populației. Acest dialog conduce la cunoașterea de către

autoritățile publice, a problemelor cu care se confruntă populația și la înțelegerea mai bună a priorităților de investiție.”

Elaborarea metodologiei de calcul a costului serviciilor de îngrijire socială la domiciliu, care este una din actualele priorități ale MMPSE, a fost un alt subiect pus în discuție în cadrul evenimentului. Participanții la conferință au avut posibilitatea să lucreze în 3 ateliere de lucru, care au constituit un cadru productiv pentru discutarea problemelor și dificultăților întâlnite în domeniul îngrijirilor comunitare. Toate ideile și propunerile enunțate în cadrul atelierelor vor servi drept bază pentru formularea adresărilor către ministerele de resort în vederea îmbunătățirii sectorului socio-medical.

Vice-ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Nighina Azizov, prezentă la conferință, a menționat necesitatea colaborării între MMPSE, APL-uri și societatea civilă în dezvoltarea serviciilor integrate de îngrijiri la domiciliu și îmbunătățirea accesului populației din zonele rurale la serviciile sus-menționate. Doamna vice-ministru a mulțumit organizatorilor pentru posibilitatea oferită actorilor din diferite sectoare de a interacționa și a se pronunța pe marginea îngrijirilor integrate la domiciliu, ca o alternativă a procesului de instituționalizare.

Alexandr PAREA,
asistent manager, AO “CASMED”

*De Ziua internațională
a persoanelor vârstnice*

“PLUS DE SĂNĂTATE”, O CAMPANIE DEVENITĂ DEJA TRADIȚIE

Organizată în Piața „Vasile Alecsandri” din Balti al doilea an consecutiv la 1 octombrie, campania "Plus de Sănătate" a marcat Ziua internațională a persoanelor vârstnice, persoane de nevoie cărora AO “CASMED” nu uită niciodată. Evenimentul similar au fost desfășurate doar în capitală, iar multă lume a salutat inițiativa organizației noastre, remarcând că a fost o idee bună și că ar fi de dorit ca astfel de acțiuni să fie repetate și cu alte ocazii.

Având la dispoziție un cort special amenajat și ajutați de asistentele medicale Antonina Morteau și Nina Chițac, bălțenii au avut posibilitatea să-și verifice gratuit tensiunea arterială, nivelul glicemiei și masa corporală. Evenimentul s-a produs, cum menționam mai sus, în centrul orașului cu scopul de a atrage un flux mai mare de persoane. Chiar dacă unii sceptici nu prea credeau în modul gratuit de realizare a procedurilor. I-au convins să-și verifice starea de sănătate și să intre în cortul CASMED voluntarii noștri.

Astfel, timp de 4 ore, 210 doritori și-au verificat gratuit nivelul glicemiei (nivelul zahărului în sânge),

tensiunea arterială și greutatea, primind totodată de la asistentele medicale sfaturi pentru a-și menține în normă indicii monitorizați. Cel mai ridicat indice al tensiunii arteriale a fost de 210/100, 41 din participanți, adică aproximativ 20 la sută fiind depistați cu tensiunea ridicată. Glicemia a inclus valori între 4.3 și 21.4 mmol/l, 21 de persoane, adică 10 %, având nivelul zahărului în sânge ridicat.

Organizatorii campaniei au oferit doritorilor și informație despre tensiunea arterială, glicemie și masa corporală, alte patologii întâlnite la persoanele de vârstă a treia, înmânându-le broșuri speciale editate cu această ocazie.

Campania "Plus de Sănătate" a reușit să atragă atenția comunității asupra faptului că 1 octombrie

trebuie să fie o zi specială nu doar pentru vârstnici, ci pentru noi toți, cei care trebuie să le arătăm respectul pentru eforturile și realizările lor nu doar cu ocazii anumite.

Andrian BUGA,
coordonator de proiect, AO „CASMED”

Scrisoare de mulțumire

“VORBELE LOR ÎMI INSUFLĂ ÎNCREDERE ÎN ZIUĂ DE MÂINE”

Sunt pensionară și am 76 de ani. Am lucrat mai mult de cinci decenii în calitate de profesoară și nu am știut ce-i munca fizică. După moartea soțului, însă, toate greutățile ce țin de îngrijirea gospodăriei au rămas să le înfrunt eu. Astfel am obținut mai multe maladii, cea mai dificilă cauzându-mi niște dureri mari la ambele picioare.

Locuind în satul Mihăileni, din raionul Râșcani, m-am adresat medicului meu de familie, Andrei Toma, care mi-a recomandat să iau legătura cu asistenții medicali din cadrul proiectului socio-medical de îngrijire la domiciliu. Astfel, m-am pomenit în situația când deja de un an de zile, sunt vizitată acasă de către asistenta medicală Tatiana Său și lucrătorul social Lidia Musteață. Aceste vizite mi-au insuflat încrederea să mă simt mai în siguranță.

Pe parcursul anului ce a trecut am avut parte de servicii profesionale, de vorbe mangâietoare, comunicare, toate împreună ajutându-mă să mai uit de boală și durere. Dar și de alte griji și nevoi. Vorbele lor îmi insuflă încredere în ziua de mâine.

Le aștept întotdeauna cu nerăbdare. Iată de ce doresc să le mulțumesc din tot sufletul doamnelor Tatiana Său și Lidia Musteață pentru ajutorul acordat în tratarea bolilor ce le am. Să vă dea Domnul multă sănătate ca să puteți acorda ajutorul necesar tuturor beneficiarilor în clipele cele mai grele.

Cu respect, Maria GRUMEZA,
din satul Mihăileni, raionul Râșcani

Portrete

ATUUL ASISTENȚEI MEDICALE MAIA ROȘCA

Acum ceva timp, ex-primarul satului Cinișeuți din raionul Rezina, Anatolie Covaenco, anunța în buletinul nostru (vezi materialul "Primul proiect socio-medical - unul mult râvnit", publicat în numărul din luna iunie curent) despre includerea localității în proiectul de Îngrijiri socio-mediceale la domiciliu pentru vârstnici. Dânsul afirma că decizia consiliului local de a adera la respectivul proiect a fost unanimă și că "cele circa 30 mii de lei care constituie contribuția primăriei nu sunt decât o fracțiune din cheltuielile reale, restul fiind acoperite din proiect".

La acel moment, ex-primarul de Cinișeuți încă nu cunoștea cât de reușit ar putea să se încadreze în procesul de îngrijire a vârstnicilor aflați la nevoie din sat, viitoarea asistentă medicală Maia Roșca. Anatolie Covaenco doar presupunea că localitatea, una din cele mai mari în raion, ar putea să constituie "un imbold și pentru alte primării, care ar dori să se inspire, poate, din experiența noastră foarte benefică alături de CASMED".

Am preluat aceste câteva rânduri din acel material nu întâmplător. Deoarece, referindu-se la activitatea Maiei Roșca în calitate de asistentă medicală în satul Cinișeuți, Rezina, colega noastră, Livia Bolfosu, care este coordonator de proiect la AO „CASMED”, ne-a mărturisit fără nici o exagerare că în doar patru luni aceasta a reușit să câștige stima tuturor beneficiarilor din localitate datorită sârguinței și responsabilității de care dă dovadă. Rezultatele activității doamnei Maia Roșca sunt destul de vizibile, deși dânsa activează în cadrul proiectului din luna august, curent, a declarat Livia Bolfosu.

La rândul ei, Maia Roșca, spune că lucrează în cadrul proiectului prin cumul, activitatea sa de bază fiind la Casa de bătrâni din Rezina. La instituția din centrul raional îngrijește 28 de bătrâni, iar la Cinișeuți are grijă de 20 pacienți. În opinia Maiei Roșca, bătrânii de la instituția din Rezina sunt mai încrezuți în sine și mai de sine stătător. Ei se află sub tutela specialiștilor 24 din 24 de ore. În schimb, bătrânii din Cinișeuți, sunt mult mai mulțumiți atunci când dânsa apare în casa lor.

Se bucură deja de primele rezultate pozitive. Cum e cazul Eugeniei Gorbatenchi, o femeie în vârstă de 75 de ani. Bătrâna a avut nenorocul să fie jertfa unui accident rutier, fracturându-și ambele picioare. De la momentul când a fost luată la evidența Maiei Roșca, starea sănătății bătrânei s-a îmbunătățit simțitor. Au dispărut plăgile, ulcerațiile. Dar recuperarea continuă.

Eugenia Corcevoi, o altă bătrână din sat, stă la pat de 15 ani. La vârsta ei de 85 de ani, este imo-

bilizată, având ambele picioare inflamate. Asistenta Maia Roșca o vizitează de fiecare dată când este solicitată. Masajul, acupunctura, alte proceduri medicale aplicate bătrânei de către asistenta CASMED o fac mai sănătoasă, iar rezultatele nu se lasă mult așteptate. Și speră că în cel mai apropiat timp va reuși să meargă de una singură.

La insistența Maiei Roșca a fost spitalizat și salvat de o infecție gravă Valentin Saca, un bărbat de circa 50 de ani. Din totalul de 22 de pacienți, câți îi are la evidență, 7 sunt grav bolnavi.

Cinișeuți e situat la o depărtare de circa 25 kilometri de la centrul raional. Se deplasează în sat de trei ori pe săptămână, iar în caz de solicitare și mai des. În ajutor îi vine chiar soțul, care o transportează cu automobilul familial ori de câte ori este necesar.

Munca prin cumul o ajută parțial să completeze bugetul familiei, întrucât salariul de la serviciul de bază e mic și nu ajunge pentru a face față tuturor greutăților vremii. Nu a mers la alte munci peste hotare, deoarece ține mult la profesia pe care o are.

La punctul medical din Cinișeuți găsește toată susținerea de care are nevoie atât de la cei doi medici, cât și din partea asistentelor medicale. Nu are probleme nici cu autoritățile locale, conlucrând cu primăria destul de eficient.

"CASMED-ul ne-a pus la dispoziție aparatul medical modern, de care duc lipsă instituțiile de profil din localitățile rurale. E un atu al nostru, al asistentelor medicale, care activează în cadrul Proiectului de îngrijire socio-medicală la domiciliu", mărturisește Maia Roșca.

Pavel DUMBRĂVEANU

IZVOARE, LOGOFTENI ȘI MOLDOVANCA, IAR ÎN CURÂND – RISIPENI, BOCȘA ȘI ILENUȚA

Asociația Obștească "Cuget", în parteneriat cu administrația publică locală și AO "CASMED", a întreprins pe parcursul ultimilor ani numeroase activități direcționate spre promovarea unor măsuri eficiente pentru susținerea persoanelor în etate, satisfacerea nevoilor acestora, reducerea excluziunii sociale și asigurării unei îmbătrâniri active. La prima etapă, încă în anul 2007, AO „Cuget”, în parteneriat cu Consiliul local Izvoare a creat o Cantină socială, care asigură cu hrană gratuită persoanele de vârstă a treia. Ea contribuie activ la susținerea persoanelor aflate în dificultate, la găsirea de soluții pentru menținerea lor în continuare și chiar ieșirea din situații dificile.

Începând cu anul 2008, în localitate a fost dat startul proiectului de Îngrijiri socio-mediceale la domiciliu „HOME CARE”, susținut financiar de către Fundația elvețiană HEKS prin intermediul AO „Pro-Cooperare Regională” din municipiul Bălți. În anul 2011, în legătură cu faptul că una din condițiile esențiale ale finanțatorului a fost susținerea parțială a proiectului din partea

autorităților publice locale, au apărut probleme ce țin de finanțare, astfel încât în următorii 4 ani acesta nu a fost funcțional. Din fericire, după alegerile locale din 2015 proiectul a fost relansat, fiind deja implementat în parteneriat cu AO „CASMED”.

La moment avem un acord de colaborare cu mai multe consilii locale, iar serviciile noastre sunt prestate deja nu doar în satul Izvoare, dar și în localitățile Logofteni și Moldovanca din același raion, Fălești. În plus, avem cereri din partea a încă 3 localități, consiliile locale și comunitățile cărora doresc să pună în practică și să implementeze acest gen de servicii socio-mediceale. E vorba despre satele Risipeni, Bocșa și Ilenuța.

Noi ne dăm bine seama că cererile din partea comunității acestor localități sunt generate de faptul că implicarea societății civile în acordarea asistenței socio-mediceale la domiciliu persoanelor vârstnice constituie un suport important pentru îmbunătățirea calității vieții acestora. Se conștientizează tot mai mult că acest gen de servicii

După relansare

urmează a fi dezvoltat și în continuare. Realizarea programelor de îngrijiri socio-mediceale la domiciliu permit sporirea accesului persoanelor în etate, singurate și cu dizabilități la acest tip de asistență, fiind recomandată de experții internaționali și ai Organizației Mondiale a Sănătății.

În prezent, echipa noastră este formată din două asistente medicale, patru lucrători sociali, doi asistenți sociali voluntari și doi medici de familie voluntari. Pentru îmbunătățirea calității serviciilor de îngrijiri medico-sociale la domiciliu prestate populației vârstnice, tindem să creăm echipe socio-mediceale multidisciplinare. Nucleul acestora ar trebui să-l constituie medicul geriatru, asistenta medicală, asistentul social și, la necesitate, farmacologul, fiziokinetoterapeutul, dietologul, psihiatrul și alți specialiști. Sunt, deocamdată, doar niște proiecte, deoarece realizarea acestora presupune un șir de acțiuni complexe în care trebuie să se implice întreaga societate a Republicii Moldova.

Eugenia MOISEI, administrator AO "Cuget", s. Izvoare, raionul Fălești

“FIECARE DIN NOI TREBUIE SĂ-ȘI SCHIMBE ATITUDINEA FAȚĂ DE PROPRIA SĂNĂTATE”

Reportaj fotografic de la Ziua mondială a diabetului

Sâmbata și duminica din 14 și, respectiv, 15 noiembrie curent, au fost zile deosebite pentru mulți locuitori ai municipiului Bălți și din centrul raional Fălești, dar și cetățeni ai altor sate din apropiere. Precizăm: e vorba despre circa 2000 de persoane, 1100 dintre care - în municipiul Bălți și alți 789 de locuitori din raionul Fălești. Acestea au avut posibilitatea, în cele două zile de weekend, să-și verifice gratuit nivelul zahărului în sânge, să obțină sfaturi utile pentru profilaxia diabetului zaharat, să intre în posesia unor materiale informative despre maladia respectivă, să-și expună părerea vizavi de organizarea acțiunii și a activității instituțiilor de sănătate din localitate și din țară în ansamblu.

Acțiunea s-a produs în Piața “Vasile Alecsandri” din Bălți și în centrul orașului Fălești, în trei corturi amenajate special pentru asemenea operații. La dispoziția beneficiarilor au fost câte 8 asistente medicale care, în condiții sanitare bune, au preluat probe de sânge pentru aflarea glicemiei și care, cu ajutorul glucometrului, au oferit, pe loc,

rezultatele lor. Populația a fost îndemnată să treacă procedura de către mai mulți voluntari ai AO „CASMED”.

Deschidem o paranteză și precizăm că acțiunea a fost inițiată și organizată de Centrul de asistență socio-medicală la domiciliu „CASMED” din Bălți, cu ocazia Zilei mondiale a diabetului, marcată în fiecare an la 14 noiembrie. Această zi are loc la nivel internațional, la inițiativa Federației Internaționale de Diabet (IDF), cu sprijinul Organizației Mondiale a Sănătății. Evenimentul are drept scop să ofere o mai bună informare persoanelor care suferă de diabet, reprezentând și o manieră de implicare și de informare a publicului.

Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, în lume sunt în prezent peste 250 de milioane de persoane care suferă de diabet, iar până în 2025 numărul bolnavilor ar putea ajunge la 380 de milioane. În Moldova mai mult de 55 de mii de persoane suferă de diabet zaharat.

Revenind la acțiunea de la Bălți și Fălești, trebuie menționat înaltul nivel de organizare a ei, lucru accentuat, de altfel, și de către multe

persoane care au beneficiat de verificarea glicemiei. Și tot în această ordine de idei se cere menționată o statistică înregistrată în cele două zile, fie ea și fragmentară, dar care ne demonstrează un fenomen nu prea plăcut. La Bălți, cele mai mici valori ale glicemiei s-au situat între 1.7 și 3.1 mmol/l, iar cea mai mare valoare - 32.4 mmol/l a fost depistată la o persoană de 49 ani. În același timp, la Fălești o persoană în vârstă de 61 ani a fost depistată cu cea mai mică valoare a glicemiei - 2.7 mmol/l, iar cea mai mare valoare stabilită a glicemiei a fost de 23.9 mmol/l la o persoană, de asemenea, cu vârsta înaintată.

Nu insistăm să tragem singuri niște concluzii, ci o vom face cu ajutorul celor ce au trecut la 14 și 15 noiembrie prin corturile Asociației Obștești „CASMED” pentru a afla nivelul glucozei din sângele lor. Niște opinii, pe care nu le vom comenta. Dar care, sperăm, să vă ajute să trageți concluziile necesare. Iată-le:

Zinovia GRIER, Bălți: - Testul mi-a demonstrat că nu am probleme cu zahărul în sânge. Dar mă bucur că am avut posibilitatea să-mi verific gratuit glicemia, fără a sta în cozi. Mulțumesc

organizatorilor și fetelor care în zi de odihnă stau la dispoziția noastră, a eventualilor pacienți.

Olga ȘABAN, 40 de ani, Bălți: - Trec acest test periodic, deoarece am probleme cu glanda tiroidă. De data aceasta nu am constatat surplus de zahăr în sânge. Și mă bucur mult că cineva are grijă de noi.

Natalia TROCIN, 24 de ani, Corlăteni, Râșcani: Am intrat să-mi aflu nivelul zahărului în sânge din curiozitate. Rezultatul mă bucură. Nu am probleme de sănătate. Dar am încercat. Bravo organizatorilor!

Lida Guleac, 59 de ani, Bălți: - Am trecut un asemenea test pentru prima dată în viață. Nici nu am

știut că există și un asemenea tip de analiză. Am un nivel normal de glucoză în sânge. Curiozitatea, însă, m-a făcut să intru și prin cortul Dumneavoastră.

Nicolae ILCO, Bălți: - E o acțiune foarte necesară. Din punctul de vedere al conștientizării populației să-și verifice periodic nivelul zahărului în sânge, este foarte necesară. Pentru a preveni complicațiile. Din acest motiv este necesară și deosebit de importantă această acțiune organizată de AO „CASMED”.

Tudor G., Bălți: Am intrat și pentru o consultație. Am cumpărat din farmacie, la recomandarea medicului, un medicament care se numește „Glucofaj”, dar nu știu cum să-l folosesc în condițiile când nu am nivelul sporit de glucoză. Fetele m-au sfătuit să mă adresez din nou medicului.

Olga, 34 ani, Fălești: Sunteți bravo. Pentru că lucrați pentru a preveni, nu pentru a trata o boală atât de crâncenă cum este diabetul zaharat.

Valentina, 55 ani, Fălești: Sunt la evidența medicilor cu diabet zaharat și cunosc chinurile prin care trec asemenea bolnavi. E foarte binevenită acțiunea pe care ați organizat-o. Mai ales că la policlinică, ca să treci acest test este necesar să stai în rând. Iar aici suntem invitați să-l trecem.

Octavian, Fălești: Sunt de la țară și nu prea am când merge pe la medic. Mai ales că pentru a ajunge la un specialist nu este ușor. Cred că cei de la Centrul medicilor de familie ar trebui să ia exemplul de la Dumneavoastră în aspectul operativității și culturii de deservire. O spun nu cu răutate. Medicina trebuie să fie reorganizată, astfel ca omul să simtă grija față de el. Vă așteptăm să veniți cât mai des.

Pavel DUMBRĂVEANU

Vizite de studiu

ÎN CEHIA SE PRACTICĂ UN ALT MOD DE GÂNDIRE ȘI ABORDARE A PROBLEMELOR ÎN DOMENIUL ÎNGRIJIRILOR LA DOMICILIU

În capitala Cehiei, Praga, planificarea serviciilor sociale și alocarea de fonduri pentru acestea se face împreună cu Primăria, beneficiarii și organizațiile prestatoare. Această noutate este unul din multele lucruri pe care le-au aflat reprezentanții AO "CASMED" și ai 7 ONG-uri partenere în cadrul unei vizite de studiu în Republica Cehă.

Organizat în perioada 28 noiembrie - 5 decembrie, stagiul a fost găzduit de Diaconia ECCB - Centre of Humanitarian and Development Aid, partener al AO "CASMED" în cadrul proiectului "Dezvoltarea serviciilor de îngrijiri socio-mediceale la domiciliu CASMED II". Programul vizitei a fost unul intens și util, incluzând mese rotunde, întâlniri cu specialiști și responsabili din domeniul asistenței sociale și medicale, a îngrijirilor la domiciliu, reprezentanți ai societății civile.

Pe parcursul vizitei participanții au avut posibilitatea să se familiarizeze cu sistemele social și medical din Republica Cehă din punct de vedere al organizării, funcționării și finanțării acestora. Întâlnirea cu domnul Tomáš Klinecký, director al Departamentului de Sănătate, Asistență socială și Prevenire în cadrul primăriei Praga, ne-a oferit o imagine clară asupra modelului ceh de planificare a serviciilor sociale și a actorilor implicați în acest proces. Conform spuselor domnului Klinecký, în fiecare an resursele alocate de către Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale și Ministerul Sănătății din Cehia pentru sectoarele menționate sunt distribuite preponderent pentru satisfacerea necesităților unui anumit public-țintă, care diferă de la an la an (ex. vârstnici cu demență și Alzheimer, persoane dependente de droguri, copii cu dizabilități, etc.).

Un alt subiect discutat cu doamna Ludmila Kondelíková, președintele Asociației de Îngrijiri la domiciliu din Praga, l-a constituit procesul de acreditare al organizațiilor de stat și non-guvernamentale în calitate de prestatori de servicii socio-mediceale. Aici au fost menționate criteriile de selecție ale organizațiilor aplicante, pachetul de documente necesare și aspecte referitoare la monitorizarea ulterioară de către stat a organizațiilor acreditate.

Deosebit de importantă pentru participanți s-a dovedit a fi vizitarea Centrului Život 90 (Viața 90) din Praga, care oferă o paletă foarte variată de servicii pentru vârstnici. Unul din proiectele implementate - "Telefonul seniorilor" - oferă beneficiarilor posibilitatea de a discuta cu cineva, de a uita de singurătate și de problemele din familie, de pierderea partenerului de viață, etc. Alt serviciu oferit de Život 90 - "Îngrijirea de urgență" - este orientat spre reducerea riscurilor de sănătate, sociale și de siguranță, la care sunt expuse persoanele în vârstă și persoanele cu handicap. Beneficiarii serviciului sunt monitorizați 24 de ore din 24, au telefoane și monitoare speciale

care le asigură comunicarea cu echipa centrului.

Clienților cu mai puține probleme de mobilitate centrul le pune la dispoziție ateliere tematice (pictură, ceramică, limbi străine, lectură, teatru), organizate regulat dimineața sau după-amiază și prin intermediul cărora vârstnicii uită măcar pentru puțin timp de povara anilor și a singurătății.

De servicii asemănătoare vârstniciei (și nu numai) din Praga pot beneficia în cadrul Centrului „Elpida”, o altă destinație planificată în programul vizitei de studiu. Printre proiectele implementate de organizație se numără „Linia pentru seniori”, cu aproximativ 30.000 persoane deservite pe an, „Computer pentru vârstnici”, „Ciorapi de la bunica”, „Old's cool”, toate orientate spre reducerea sentimentului de marginalizare de care suferă reprezentanții vârstei a treia, integrarea lor socială și transferul de experiență. La fel, directorul centrului „Elpida” și-a împărtășit experiența în colectarea de fonduri și organizarea campaniilor de sensibilizare.

Vizitarea Centrului „Klamovka” în cea de-a treia zi a stagiului a oferit posibilitatea de a cunoaște cum stau lucrurile într-un ONG ceh. În calitate de organizație non-guvernamentală „Klamovka” prestează servicii de asistență socială și medicală la domiciliu seniorilor cu autonomie redusă, staff-ul centrului efectuând vizite regulate la beneficiari în funcție de necesitățile acestora. Serviciile sunt plătite de către clienți, totodată aceștia pot solicita Departamentului social al sectorului în care locuiesc așa-zisa „alocație pentru îngrijire”. Mărimea acesteia presupune 4 grade (800, 4.000, 8.000 și 12.000 coroane) și se acordă în funcție de statutul social al beneficiarului.

Un alt ONG vizitat de echipa noastră a fost „CESTA DOMŪ”, a doua organizație din Praga specializată în prestarea îngrijirilor paliative la domi-

ciliu. Beneficiarilor în stadii terminale, precum și familiilor acestora le este oferit un set complet de servicii: consultanță gratuită în îngrijirea bolnavilor în stadii terminale prin telefon, e-mail sau față în față, îngrijiri paliative la domiciliu, echipament medical în chirie, sprijin social și psihologic pacienților și membrilor familiei îndoliate, literatură despre îngrijirea paliativă. Fiind primul serviciu de hospice din Republica Cehă, „CESTA DOMŪ” încearcă să-și utilizeze experiența pentru a inspira și susține alte instituții în dezvoltarea de servicii similare și în alte părți ale țării.

Vizita efectuată la Praga a constituit un bun prilej de a observa un alt mod de gândire și abordare a problemelor în domeniul îngrijirilor la domiciliu și a facilitat schimbul de experiență în context. Modelele

de bună practică pe care le-au cunoscut participanții interacționând cu reprezentanți ai diferitor sectoare vor putea fi ulterior aplicate în cadrul organizațiilor pe care le administrează în vederea îmbunătățirii calității serviciilor prestate și facilitării dialogului cu actorii-cheie din comunitate. Este nu doar concluzia mea, în acest sens expunându-se și alți participanți la stagiul. Iată, spre exemplu, opinia doamnei Ana Maznic, administrator al AO „Speranța” din satul Cinișeuți, Rezina: „Vizita de studiu în Republica Cehă a fost foarte productivă, deoarece am făcut cunoștință cu sistemul lor de îngrijire socială și medicală la domiciliu. Am vizitat centre comunitare de îngrijire și am rămas plăcut uimită că a fi bătrân este la modă, căci poți să-ți permiți să trăiești viața din plin prin diferite activități.” Olga Rotaru, membru al AO „Pro Comunitate Băhrinești” din satul Băhrinești, Florești, susține că vizita în Cehia i-a deschis noi viziuni și percepții asupra activității profesionale și a vieții în general. „Stagiul m-a ajutat să descopăr noi posibilități prin care organizația noastră ar putea susține vârstniciei și cât de importantă este implicarea tuturor actorilor comunitari în asigurarea unei bătrâneți decente pentru aceștia.”

Livia BOLFOSU,
coordonator de proiect, AO „CASMED”

De sărbători DIN SUFLET ȘI CU SUFLET PENTRU BUNICI

Sărbătorile de iarnă sunt perioada când putem redescoperi bucuria de a dăru. Anume acesta a fost mesajul grupurilor de voluntari ai CASMED, care în data de 19 și 20 decembrie au luat „cu asalt” intrările magazinelor Greenhills, Fidesco, Linella și Fourchette din orașul Bălți. Înarmați cu bună dispoziție, optimism și speranță, tinerii au îndemnat cumpărătorii să fie Moș Crăciun pentru un bunic sau bunică aflați la nevoie, donând produse alimentare sau de igienă personală.

Inițiativa lor s-a încadrat în contextul campaniei sociale „Din suflet pentru bunici”, pe care AO „CASMED” o organizează al treilea an la rând. Având ca scop colectarea de produse menite să ajungă pe masa de sărbătoare a bătrânilor singuratici, evenimentul a venit totodată să atragă atenția comunității la nevoia de ajutor, de grijă și de o vorbă caldă, de care cei mai mulți vârstnici duc lipsă. Receptivitatea cumpărătorilor nu s-a lăsat așteptată, aceștia oferind fiecare ce a putut. Astfel, au fost colectate paste făinoase, ulei, hrișcă, orez, zahăr, conserve, dulciuri, legume și produse de igienă.

Voluntarii au dedicat alte două zile pentru a contabiliza produsele și a le împărți în colete, care

în preajma sărbătorilor de iarnă vor fi distribuite la 80 bătrâni din orașul Bălți și trei localități rurale.

Livia BOLFOSU,
coordonator de proiect, AO „CASMED”

Caz de succes O ASISTENTĂ MEDICALĂ CARE A CÂȘTIGAT STIMA SĂTENILOR

Relativ nu demult, pe parcursul lunii octombrie a anului curent, în satul Logoftești din raionul Fălești, a demarat procesul de implementare a Proiectului de îngrijiri socio-medice la domiciliu a persoanelor vârstnice. E ceva nou pentru cetățenii respectivei localități, din care cauză AO „CASMED”, în coordonare cu autoritățile publice locale, au convenit, pentru început, să finanțeze doar o singură asistentă medicală. Mai ales că nici localitatea nu este prea mare, populația satului numărând 620 de cetățeni.

Nely Ursu, dânsa este unica asistentă medicală care activează în cadrul proiectului AO „CASMED”, îngrijește deocamdată doar de 20 bătrâni. Dar este dispusă să vină în ajutor fiecărui bătrân singuratic din localitate.

În perioada care activează în calitate de asistentă medicală, a reușit deja să câștige stima săte-

nilor și să ajute pe unii să învingă durerea. Cum e și cazul doamnei Maria Fialcovscaia, o bătrână de 83 de ani, țintuită la pat de ceva timp. În rezultatul

unui traumatism a obținut o plagă în regiunea piciorului drept și suferea dureri mari. În plus, nu era în stare să se deplaseze la punctul medical din localitate.

A acceptat îngrijirile asistentei Nely Ursu, care i-a făcut prelucrarea cu soluții bacteriostatice a plăgii. Tot ea îi aplica diverse fizio-proceduri și pansamente. Concomitent, asistenta medicală a încurajat și a susținut moral pacienta. Drept urmare, în rezultatul a 15 vizite la domiciliul bătrânei, pacienta a avut parte de un tratament efektiv, plaga regenerându-se și micșorându-se. În prezent, bătrâna Maria Fialcovscaia nu mai este țintuită la pat. S-a ridicat și poate să se deplaseze singură. Și-i este foarte recunoscătoare asistentei medicale care i-a devenit deja membru al familiei.

Antonina MORTEAN,
asistentă medicală superioară, AO „CASMED”

Scrisori de mulțumire

„STAREA SĂNĂTĂȚII MELE S-A AMELIORAT”

Mă numesc Turcu Elena, am 76 de ani și locuiesc în satul Bocani, raionul Fălești. De mai mulți ani sunt bolnavă, având tensiune arterială, dureri de picioare, dureri la cap și în regiunea inimii. Însă de la momentul când am devenit beneficiară a proiectului de Îngrijiri la domiciliu, starea sănătății mele s-a ameliorat.

Iată de ce doresc să mulțumesc din suflet, mulți ani de activitate fructuoasă întregului colectiv al AO „CASMED”. În special, transmit sincere mulțumiri doamnei Eugenia Turtureanu, care este o asistentă medicală deosebit de iscusită. Mă vizitează des, îmi face diferite proceduri, are grijă să-mi măsoare la timp tensiunea arterială și nivelul zahărului în sânge. În dependență de starea concretă a sănătății mele, mă asistă cu medicamentele necesare.

Mulțumesc, dragă Eugenia, pentru grija și sfaturile utile pe care mi le oferi, pentru răbdarea de care dai dovadă în procedura de îngrijire a bătrânilor singuratici. Dumnezeu să Vă dea multă

sănătate și noroc tuturor angajaților AO „CASMED”!

Elena TURCU, satul Bocani, raionul Fălești

“MĂ VOI RUGĂ ZILNIC PENTRU SĂNĂTATEA ANEI CARABULEA”

Cred mult în Dumnezeu și de acum încolo mă voi ruga zilnic pentru sănătatea Anei Carabulea. Dânsa este asistentă medicală în cadrul Centrului de asistență socio-medicală la domiciliu „CASMED” și a îngrijit o perioadă îndelungată de mine.

Eu sunt felcer și am activat în domeniul sănătății 50 de ani. Sunt deja pensionară, dar am și diabet zaharat care îmi provoacă diverse complicații și dureri.

Ana Carabulea a venit acasă la mine la momentul când îmi era cel mai greu. A înțeles repede ce proceduri urmează să-mi facă pentru a-mi potoli durerea. Timp de 10 zile mi-a aplicat diverse pansamente și proceduri. Și rănilor s-au cicatrizat. Mi-a ajutat mult, desigur, și atitudinea binevoitoare a Anei față de mine, profesionalismul

ei, felul de a comunica cu pacienții. Ea, Ana, mi-a insuflat încrederea că bătrânețea este mai ușoară dacă ai alături pe cineva care ține la tine. Ana e una din aceste persoane.

Valentina STRUTINSCAIA, Bălți

“ANȚONINA MORTEAN M-A FĂCUT SĂ CRED CĂ VOI SCĂPA DE DURERE”

Doresc să mulțumesc din suflet AO „CASMED” și, în special, colaboratorului acestei structuri nestatale, Antonina Morteau, pentru ajutorul acordat în tratarea maladiilor de care sufăr. Doamna Antonina Morteau este o asistentă medicală de o calificare înaltă, are mâini de aur și un suflet bun.

Am simțit acestea pe parcursul perioadei cât mă îngrijește și-mi prestează diverse proceduri medicale. După vizitele ei, mă simt mai bine și am speranța că voi scăpa în curând de durere. Mulțumesc!

Nadejda MARCHINA, invalid de grupa I, Bălți

SUMAR AL STUDIULUI SOCIOLOGIC "TĂCEREA NU ESTE O SOLUȚIE: ABUZUL ASUPRA VÂRSTNICILOR ÎN R. MOLDOVA"

În contextul îmbătrânirii rapide a populației, abuzul și violența asupra persoanelor în vârstă generează mari îngrijorări privind faptul că frecvența, amploarea și complexitatea cazurilor de maltratare a persoanelor în vârstă, de asemenea, poate să crească. La nivel global, Organizația Mondială a Sănătății estimează că incidența cazurilor de abuz asupra vârstnicilor va fi în creștere, întrucât multe țări au o populație care îmbătrânește rapid, nevoile cărora nu vor putea fi satisfăcute la nivel corespunzător din cauza resurselor limitate.

Conform definiției preluate de toate organismele Națiunilor Unite, abuzul asupra vârstnicilor este "un act singular sau repetat sau lipsa unei acțiuni adecvate care se petrece în cadrul oricărei relații unde există o premisă de încredere și grijă, care cauzează daune sau stres unei persoane în vârstă". Astfel, violența în raport cu starea de bine din punct de vedere fizic, psihic și social este „amenințarea sau utilizarea intenționată a forței”, se arată în Sumarul Studiului "Tăcerea nu este o soluție: Abuzul asupra vârstnicilor în Republica Moldova", realizat de HelpAge International și Centrul de Cercetări Demografice. Potrivit acestuia, din totalul respondenților care au fost victimizați, 2/3 le constituie femeile, proporție menținută în cazul fiecărei forme de violență din cele delimitate.

Una din cele mai răspândite forme a violenței asupra vârstnicilor este violența psihologică și cea emoțională, circa 14% denunțându-se subiecții ai cazurilor de umilință, rușinare, înjosire, insulte, ignorarea dorințelor și opiniilor, amenințarea cu izolarea și interzicerea contactului direct cu prietenii sau familia. După depășirea vârstei de 60 de ani, circa 11% au devenit victime ale abuzului economic, asociat cu furtul bunurilor materiale și financiare, deposedări forțate de bani, proprietate sau bunuri, înșelare (falsificarea semnăturii) ș.a., iar 4,4% sunt victime ale violenței fizice, manifestată sub diferite forme, precum înbrânciri, loviri, bătăi. Mai dificil de depistat cazurile de abuz sexual asupra femeilor în vârstă, or semnarea acestora de către victime este mult mai redusă. Vârstnicii intervievați recunosc prezența sporadică a actelor de abuz sexual față de grupul social din care fac parte, fără a se declara victime ale acestora.

Remarcăm, ca o formă aparte în maltratarea vârstnicilor ce compilează deseori toate formele de abuz se delimitează violența față de vârstnici în familie. Potrivit rezultatelor, aceasta este un fenomen destul de răspândit în societatea noastră, or fiecare al patrulea dintre vârstnicii-victime intervievați (24,8%) au remarcat că agresorul a fost o persoană apropiată din familie. Mai mult, 1/3 dintre acești vârstnici erau agresați repetat atât din partea partenerului de viață, cât și din partea unui alt membru al familiei sau de rude. Violența domestică preia diferite forme: nesupraveghere și neglijare; neadministrarea medicamentelor necesare și, respectiv, ignorarea suferinței și durerii severe; abuz emoțional și umilință; deposedarea forțată sau prin înșelăciune de bunurile materiale; sustragerea proprietății și alungarea forțată; abuzul fizic, prin aplicarea forței fizice (palmuire, lovire, bătaie), și chiar abandonul, ca urmare a migrației de muncă a copiilor.

Atentatele la securitatea personală, emoțională și psihologică și la integritatea fizică a bătrânilor parvin atât din partea membrilor familiei, de regulă în rezultatul consumului de alcool, cât și din afara acesteia. Se înregistrează o frecvență înaltă (circa 35%) a actelor de abuz și violență ce vin din partea persoanelor străine, necunoscute vârstnicilor. Se consemnează că deseori vârstnicii sunt abuzați de către persoane din mediul imediat apropiat (familie) și din mediul cunoscut (vecinătate). Astfel de cazuri au fost declarate de către 46,3% de respondenți și de o mare parte de participanți la discuții și interviuri. Mai mult de jumătate (53%) din vârstnicii care s-au identificat ca victime nu au vrut să indice cine a fost agresorul. O parte semnificativă

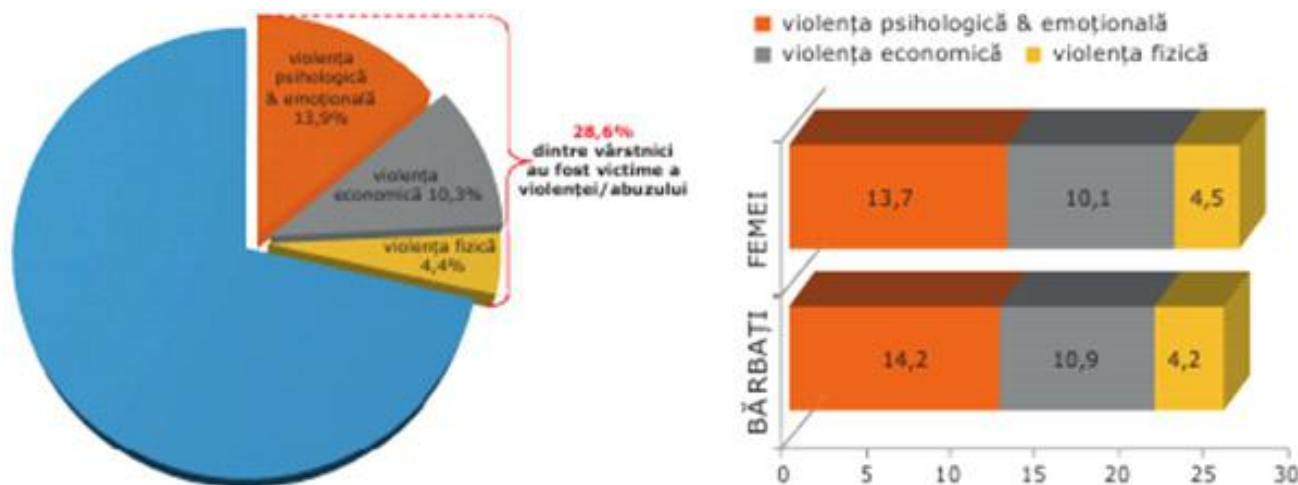

Fig. 1. Incidența actelor de violență și abuz asupra vârstnicilor (60 ani și peste), %

ABUZATORUL		VICTIMA
un alt membru al familiei sau o rudă (2/3 din cazuri)	nesupraveghere și neglijare	femeia (3/4 din cazuri)
locuiește împreună cu victima	deposedarea forțată/prin înșelăciune de bunurile materiale	mediul rural (2/3 din cazuri)
parazitism social: abuz de alcool; lipsa locului de muncă	sustragerea proprietății și alungarea forțată	vârstă mai înaintată (diferențe în funcție de abuzator) văduv(ă) (2/3 din cazuri)
nivel de trai scăzut	abuz fizic (palmuire, lovire, bătaie)	locuiește în gospodăria cu copiii și/sau cu partenerul (soț/soție) (2/3 din cazuri)
	abuz emoțional și umilință	are copii (în cazul celor cu 2 și mai mulți copii incidența abuzului se arată mai mare)
	abandon	nivel de trai scăzut de studii

Fig. 2. Particularități ale violenței față de vârstnici în familie

(circa 17%) consideră în calitate de abuzator comunitatea și autoritățile publice locale sau centrale. Actori ai actelor de ignorare, neglijență, insultă sunt reprezentanții organelor de profil, lucrători medicali și asistenți sociali, șoferi ai transportului public ș.a. Mai nou, sunt cazurile în care băncile, prin reprezentanții acestora, deposedează prin înșelăciune, în special vârstnicii singuratici, de imobil, bunuri sau sursa de venit (pensia). Deseori vârstnicii devin victime ale unui cumul de acte - conduite violente cu consecințe atât asupra integrității emoționale, cât și a celei fizice. Puțini dintre bătrâni reușesc să ceară ajutorul cuiva din frica de a nu fi blamați (38,3%) în comunitate și a lipsei de încredere față de organele de ordine și cele comunitare. În astfel de cazuri, fiecare al treilea s-a adresat la poliție, doar 1 din 5 a anunțat membrii familiei sau prietenii, și mai puțini (12,8%) au cerut ajutorul administrației publice locale.

Stereotipurile față de vârstnici, ce-i reprezintă ca oameni slabi, deseori ca o povară pentru societate, creează un teren fertil pentru maltratarea acestor persoane. Factorii determinanți ai abuzului și violenței asupra vârstnicilor sunt: vârsta, nivelul scăzut de trai, nivelul inferior de studii, capacitățile fizice funcționale deficitare, informarea extrem de scăzută, deseori traiul în comun cu rudele care manifestă parazitism social, toleranța personală alimentată de prejudecăți și stereotipuri, frica și rușinea de a fi lăsat într-un azil ș.a. Nu se exclud nici cazurile când bătrâni, proprietari de anumite bunuri imobiliare, precum casă (apartament, cote, teren agricol), sunt deposedați prin înșelăciune și lăsați în voia sorții.

Vârstnicii care locuiesc singuri, indiferent dacă au sau nu copii, sunt mai vulnerabili în fața actelor de maltratare și violență (37,7% din totalul vârstnicilor-victimă), iar intensitatea abuzului fizic este mai mare comparativ cu vârstnicii care locuiesc cu partenerul, copiii sau alte rude. Totodată, și persoanele văduve, care au copii sau alte rude, sunt abuzați mai des, chiar și de la vârsta de 60-65 ani. Se atestă că în totalul persoanelor care s-au identificat ca victime, vârstnicii-văduvi constituiau 56%, dintre ei marea majoritate aveau copii, iar circa 2/3 locuiau singure. Printre victime, o pondere înaltă obțin și vârstnicii care trăiesc în familii extinse, circa 32%, anume din partea persoanelor apropiate se înregistrează acte de abuz și violență. Caracteristicile abuzatorului sunt: neangajarea în câmpul muncii și parazitismul social, abuzul de alcool, nivelul scăzut de studii. Totodată, traiul în comun cu abuzatorul

devine un obstacol în plus în fața posibilității de a-l denunța, iar viciul ce impregnează comunitatea moldovenească favorizează extinderea tuturor formelor de abuz și violență a vârstnicilor.

Abuzul și violența asupra persoanelor vârstnice sunt multifactoriali și au nevoie de strategii individuale de intervenție a unei echipe multidisciplinare. De multe ori acest fenomen nu se limitează doar la o singură formă. Violența fizică, de exemplu, este adesea însoțită de abuz psihologic, iar abuzul financiar poate fi deseori însoțit de neglijare sau abuz fizic.

Acțiuni prioritare de combatere a abuzului și violenței asupra persoanelor vârstnice:

- promovarea atitudinii pozitive față de vârstnici, definindu-i ca parte activă a populației care concentrează o proporție semnificativă a potențialului socio-economic și cultural;
- promovarea valorilor familiale și a solidarității dintre generații prin intermediul mass-media, școlilor, organizațiilor non-guvernamentale, bisericilor și altor actori sociali;
- stimularea participării persoanelor vârstnice la viața socială și prelungirea îmbătrânirii active (centre de consiliere, dezvoltarea de programe, locuri de muncă pentru vârstnici);
- crearea grupurilor de lucru la nivel local din rândul persoanelor vârstnice care să se implice în luarea deciziilor privind problemele comunității și dezvoltarea programelor speciale pentru implicarea vârstnicilor în activitatea de voluntariat;
- creșterea gradului de informare a vârstnicilor cu privire la drepturile lor, sporirea gradului de protecție și asistență juridică a acestora;
- promovarea egalității de gen și a echității sociale prin încurajarea aplicării mecanismelor incluziunii sociale în rândul persoanelor vârstnice.

Sursa: Studiul "Tăcerea nu este o soluție: Abuzul asupra vârstnicilor în Republica Moldova", realizat de HelpAge International și Centrul de Cercetări Demografice cu suportul UNFPA, Fondul ONU pentru Populație în Republica Moldova.

Cristina PUȚUNTICA,
coordonator de proiect, HelpAge International

Asociația Obștească "CASMED"
str. Ștefan cel Mare 19 nr.1,2, mun. Bălți
tel./fax: 0(231) 2-76-74, mob.: 0 695 60 259
e-mail: casmed.md@gmail.com
pagina web: www.casmed.md

Responsabil de ediție:
Pavel Dumbrăveanu
e-mail: dumbrrp@yahoo.com
tel.: 0 697 599 62

Agenție de publicitate "CREATIV MEDIA"
or. Bălți, str. Ștefan cel Mare 26
e-mail: info@creativmedia.md
tel.: 0(231) 9-25-47, 0(796) 2-38-78